

מיכתבים

לוקר, עסקן ציוני די אלמוני, ששימש תקופת-מה כיו"ר הסוכנות היהודית, ועימו היא נכשלה, כמובן, בהצבעה בכנסת. **יעקב בן-ארי, ירושלים**

הראש והתיבות

על פירוטם של ראשי-תיבות צה"ליים (הלבניא: אונסים את המ"מ שלה!; העולם הזה 6.1.87). ח"כ מתי פלד נקט במדור דיעה אחרת לשון צבאית, כראוי לאלוף מיל', כאשר דיבר על כמות המטוסים שיוכנסו לשרות חיל-האוויר בשנות ה-90 — מיספר המטוסים, שייכנסו לסדר"כ של חיל-האוויר.

שעה ארוכה שברתי לי את הראש, אך לא הצלחתי לנחש לאלה תיבות ראשי-התיבות האלה מתייחסים: סדנאות כללית; סוכנות דאזניכני פיים?

ובכלל, אם כבר לכתוב בראשי-תיבות, האם או צריך לכתוב סדר"כ, כמו תנ"ך?

נסים חדר, רמת-גן

ראשי התיבות סד"כ מייצגים את ה"מונח הצבאי סדר-כוחות (דהיינו, מערך-ה"כוחות).

כל אחד והיוד שלו

על רשלנות לשונית (יומן אישי, העולם הזה 6.1.87).

אם עורך העולם הזה מבקר, ובצדק, את הרשלנות הלשונית של מחברי דוחות רישמיים, המשמטים את היוד המסמלת לשון רבים (עינינו, בינינו), מן הראוי שגם ישים לב למה שקורה בעיתון שלו.

בדיקת באותו גיליון הופיעה על שער העיתון, ליד דיוקנו של ארנסט יפת, הכותרת "איך הוא מוציא מיליונים", בזמן שכל ברידעת יודע שמיליון (או מיליונים) יש לכתוב ב"י"ד בין המ"ם ללמ"ד.

טול קורה מבין עיניך! **יששכר מנחמי, תל-אביב**

יודע ושוכח

על ידענותו המופלגת של משתתף הקבע בחידוני שמואל רוזן (חביבי יודע את כל התשובות, העולם הזה 31.12.86).

שמואל חביבי יודע המון עובדות — כגון השם הערבי של עמק חפר, השם החדש של וולטה עילית, גם אני.

רוצים מיכר? בבקשה!

● היכן מצוי גשר אדם (ולא רק על הירדן, בואכה שכם)?

● מה היה שמה של אקרה, בירת גאנה, באחד מגילגוליה הקדומים, כמצורת מתיישבים אירופיים?

● מה מקור השם אמונה ככינוי לאשה לווד מת?

● איזו ארץ, בנוסף ליפאן, נקראת ארץ השד מש העולה?

אני יודע את התשובות לכל השאלות האלה, או מה?

יוסף נחשון, תל-אביב

● ייתכן שהקורא נחשון יודע את התשובות לכל השאלות האלה, אך בחפזו לשגר את מיכתבו למערכת העולם הזה, הוא שכח לספק אותן.

מודעי לא היה הראשון

יצחק מודעי לא היה הראשון שהשתמש בהגדרה הזואולוגית שפן (או שפנים) לזולת. לפי מה שהתפרסם בגיליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה, היה מונח זה בשימוש של האדם מימים ימימה, או כפי שניסח זאת בעל האימרות טוסכרהאינרי: "אדם לאדם — זאב, אדם לחווה — שפן!"

(המשך מעמוד 3) תותחנים באותה מילחמה). היו אלה דבריי לקצי"ד תותחנים-ראשי דאז, אלוף-מישנה פרדי בלום: "איה שיעזן חרש הוא זה?"

לכן הנחיתי לקרוא את כתבתו של אורי אבנרי, "יעקב רברבי, הרצליה".

באמבטיה או ברחוב

על מקום פציעתה של ח"כ שרה דורון (אנשים, העולם הזה 6.1.87).

בכל העיתונים קראתי כי ח"כ דורון שברה את אגן ירכיה, עת התחלקה, כלכתה ברחוב בתל-אביב. בהעולם הזה קראתי כי היא שברה את הרגל, ולא את האגן, ועשתה זאת באמבטיה, ולא ברחוב.

אני סומכת יותר על הדיווח של העולם הזה, אבל מכל מקום אני מצטערת על כך שעם אישפוזו של ח"כ דורון ירד מיספר הח"כיות בכנסת (אומנם רק זמנית) לתשע בלבד, וזאת בשבילי הודמנות חזרת להתריע על החרפה שאין כדוגמתה — מיספרן המועט של הנשים בכנסת. **ציונה בנדר, חיפה**

עולם קטן

על מחירו של תענוג חברתי (רחל המרחלת, העולם הזה 6.1.87).

מרוע רחל המרחלת מתפעלת כל-יך מאלה שהוציאו אלף דולר לכרטיס וזגי לקונצרט-היובל של התיזמורת?

מי שרוצה ליהנות, צריך לשלם.

באותו שבוע שצערך הקונצרט יכלו אלה שהעדיפו להישאר בבית, לראות בטלוויזיה את הפרק בסידרה בית-דין לילי שבו מבקש התובע המחוזי להרשים את אחת הפקידות שהוא מחזר אחריהן והוא מזמין אותה למישחק כדור-בסיס — ושני הכרטיסים, שהוא מצליח לרכוש אחרי מאמצים רבים, עולים לו אלף דולר! **מרים לבל, תל-אביב**

הכבוד של שרת

על בחירתו של נחום ניר כיו"ר השני של הכנסת (מיכתבים, העולם הזה 6.1.87).

לתרגיל הפרלמנטרי של מנחם בגין לבחור

לא-מועמד שרת פחיתות-כבוד

כיו"ר-הכנסת את איש האופוזיציה נחום ניר קרמו נסינות נואשים של מפא"י למצוא מועמד שיזכה ברוב קולות הח"כים. ולמפא"י היה מועמד כזה — משה שרת, ראשי-משלה לשעבר, אבל שרת ראה בתפקיד היו"ר פחיתות-כבוד, וכך נאלצה מפא"י להציג את מועמדותו של ברל

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תא-דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך-מישנה: רוב איתן ♦ עורך תכנית: יוסי שגן ♦ רבות מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך ביתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר, צבי טל ♦ עורך דפוס: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ המד"ל: העולם הזה ♦ הרפסדה: הרפסוד החדשי בע"מ, תל-אביב ♦ הפצה: גד בע"מ, תל-אביב.

קו"א י"י

חשוב שכל גילוי חשוב יצוין, וכי בעליו יזכו בשכחים המגיעים להם.

לצער קיים בעיתונות כלל של "לא לפרגן". אחרי שצונו אחד השיג סקופ, משתדלים שאר כלי התיקשות לטשטש עובדה זו. בשבוע שעבר נהגנו גם אנחנו שלא-יכשורה, כאשר ריבנו בהרחבה על פרשת יפת ואף הקדשנו לה שער, מבלי לציין כי הסקופ המקורי היה של שטרסלר והארץ. הרב נעשה בשגגה ובהיסח-הדעת, אך אני מתנצל על כך. מה גם שמרגיז אותנו כאשר קורה כדבר הזה — לעיתים קרובות מדי — בכיוון ההפך.

מלך הסקופים

הנה, למשל, השיגה רפנה ברק סקופ: היא הצליחה לחדור לבית-הסוהר בפעם המי יודע כמה, וריאינה את ויליאם נקש. והנה, בשבוע שעבר פירסם אחד צדוק יחזקאלי ידיעות אחרונות סקופ בלעדי: זמן קצר לפני שהחל אתמול הדיון השני בבג"ץ, גולל נקש לר א שונה את גירסתו שלו לפרשת-הרצח בבנוי סון...

זה היה סקופ גדול. אבל זה היה סקופ עוד יותר גדול אלמלא חזרה כתבה זו כמעט מילה במילה על הסקופ של העולם הזה מלפני חמישה שבועות. הסקופ המדומה של ידיעות היה מותנה בהישג הזה של כתבת העולם הזה.

במשך השבוע האחרון נערך בצמרת המדינה מישחק ניחושים סביב השאלה: מי היה "חגון השב"כ" שהעניק לרפנה ברק את הראיון הראשון של איש-שב"כ מאז החנינה? דובר על כך כישיבת הממשלה, ושדים בכירים ערכו חקירות פרטיות. הפעם לא העז עוד איש לפקפק באמיתות הראיון, כפי שעשו כאשר ריאיינה ברק את ג'ון דמיאניוק בכלא. כל המשמיצים או, חולי הקיני-אה, נתפסו בינתיים כקלקלתיים וכבושתים, והם לא חזרו עוד על תרגיל מכוער זה.

מנגנון החושך

הזמנתי לטלוויזיה כדי לדבר על סקופ זה כתוכנית ערב חדש. אך פתחתי את פי והנה אירעה תקלה. המריקע התחיל לתעתי: להראות תמונות מבלי להשמיע קול, להשמיע קול מבלי להראות תמונה, להראות תצלומי גשם וכו'. עד שניתן לי לבסוף להשלים את הראיון. כאולפן התלוצצו: "זהו זרועו הארוכה של השב"כ" אך אני משער שגם לשב"כ אין השפעה על הגשם. המפתיע את ארצנו מדי שנה מחדש. ובעניין אחר: בשבוע שעבר הקדיש העולם הזה מקום נרחב לפרישת חבצלת חבשוש, ובעיקר לבחינת הרקע המישפחתי שלה. משום מה נשמטה מן הכתבה שם הכותבת, שרה ליבוביץ. אני מתקן כאן את המעוות.

מ.א. ספ.י

פרשת ארנסט יפת לא נפלה מן השמיים. היא התפוצצה כידיעה של נחמיה שטרסלר בעיתון הארץ.

פרשת השב"כ לא נפלה מן השמיים. היא התחילה כתצלומיהם של שלושה צלמי-עיתונות, ובהתקששותו של העולם הזה לפרסם את תצלום הכתבת-צלמת שלו. ענת סרגוסטי. עזרה גם התעניינות של העיתונות האמריקאית. פרשת הנשק לאיראן לא נפלה מן השמיים. היא התחילה בפירסום הגילויים בשבועון לכנוני קטן. משם זה התגלגל לעיתוני העולם.

פרשת-זעננו לא נפלה מן השמיים. היא התחילה כולה בשבועון הכריטי סאנדי טיימס. כל הפרשות האלה הן פרי עבודתה של העיתונות. רק אחרי שהעיתונות עשו את שלהם, באו פוליטיקאים, חררי-כנסת וטרמפיסטים אחרים, מסרו הודעות, הצהירו הצהרות, וכך עלו לכותרות.

אפשר לומר שכך צריך להיות. העיתונות קיימת כדי לגלות ולפרסם, והפוליטיקאים קיימים כדי לקטוף את הפירות. אבל מצב זה אינו טיבעי כלל. המיפלגות בארץ משופעות בכסף. הן מקבלות מימון ממלכתי ביד נדיבה, נוסף על ההון הזורם לאחדות מהן בדרך-שיחיתות שונות, כפי שהתגלה בפרשת-הקרקעות בגדה ועוד. מדוע אינן משקיעות אף חלקיק מן ההון הזה בגילוי עובדות, בחקירה ובחשיפה? האם אין זה תפקידה של אופוזיציה, לפחות?

אבל זהו המצב. לעיתונות נותר התפקיד הבלעדי לגלות פרשות של שחיתות ושרירות, ולדרבן את מוסדות המישטרה והמישפט לפעול לחיטולן. לפוליטיקאים נותר תפקיד שולי, במיקרה הטוב ביותר.

אפשר היה לטעון כי בפרשת השב"כ, למשל, היה התפקיד המכריע צריך להיות בידי חברי ועדת-החקירה והביטחון של הכנסת. זוהי חובתם. מה גם שהעובדות העיקריות נודעו כבר מימים מעטים אחרי ליל-הרצח. אבל תפקיד הוועדה בכל הפרשה, עד היום, היה אפסי.

חברי ועדת-הכספים של הכנסת היו אמורים לדעת הכל על המצב בצמרת בל"ל. לפחות מאז התמוטטות המניות, ושיעבוד מיליארדים מכספי המדינה להצלת הבנקים, היו חברי-הוועדה צריכים להתעניין כמה שמתרחש בראש המוסדות האלה. חובת הוועדה היתה לחקור את המנכ"לים וחברי מועצות-המנהלים, אותם שהתפוטרו אחרי לחץ ציבורי קשה ואתם שנותרו. אבל תפקידה של ועדת-הכספים בפרשה היה שולי, אם לא שלילי. חברה פעלו כמעט כשותפים-לעבירה (ראה הנדון).

כל זה בא להוכיח את חשיבותם המכרעת של כלי-התיקשות נחברה הדמוקרטית בכלל, ובחבריה רה הישראלית בפרט. אין זה פלא שפוליטיקאים כה רבים רוצים להתנכל לה, לתסות לה את הפה ולערום לפניה מיכשולים.

לא לפרגן

כדי לדרבן את פעולת כלי-התיקשות,